

Raszyn, 15 października 2025

Lokalna strategia integracji społecznej mieszkańców Gminy Raszyn

Wprowadzenie

Partnerstwo i jego geneza

Partnerstwo pomiędzy Gminą Raszyn a Gminną Biblioteką Publiczną w Raszynie zostało powołane do życia 15 stycznia 2025 roku na mocy listu intencyjnego podpisanego przez Bogumiłę Stępińską-Gniadek (Wójt Gminy Raszyn) oraz Magdalenę Golec (Dyrektor GBP w Raszynie).

Partnerstwo przystąpiło do międzynarodowego projektu **LiBri**, koordynowanego w Polsce przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Celem udziału było opracowanie i wdrożenie **lokalnej strategii integracji społecznej**.

Partnerstwo pełniło rolę lokalnego zespołu inicjującego i wdrażającego działania integracyjne, łącząc zasoby instytucji publicznych, wiedzę ekspercką oraz zaangażowanie społeczne w proces tworzenia strategii dostosowanej do realiów Gminy Raszyn.

Działania w ramach projektu

W procesie tworzenia strategii odbyły się następujące aktywności:

- Spotkanie wprowadzające partnerstwa – 7 marca 2025
- Warsztaty diagnozy społecznej – 23-24 marca 2025
- Diagnoza społeczna oraz zebranie i analiza danych – 3 kwietnia-5 maja 2025
- Opracowanie raportu z diagnozy społecznej – 5-20 maja 2025
- Wizyty studyjne: Strasbourg, Warszawa, Lublin, Wrocław – 15 kwietnia-6 sierpnia 2025
- Warsztaty strategiczne – 30 czerwca – 1 lipca 2025

- Hackathon lokalny – zorganizowany w Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej dla aktywnych mieszkańców, pracowników instytucji, biznesu – 4 października 2025
- Spotkanie strategiczne poświęcone analizie pomysłów wypracowanych podczas hackathonu – 7 października 2025
- Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu strategii – do 16 października 2025

Zespół projektowy

W proces budowania strategii zaangażowany był zespół w składzie:

- Magdalena Golec, Dagna Kruszevska-Mach, Karolina Konofalska, Agata Dacka – przedstawicielki GBP w Raszynie
- Maksymiliana Józefowska – przedstawicielka Urzędu Gminy Raszyn
- Agnieszka Beresińska – członkini rady sołectkiej w Dawidach Bankowych I

Zespół pracował pod opieką trenerki dr Marty Gontarskiej.

Podział ról i zakres prac

- Urząd Gminy Raszyn odpowiadał za dostarczenie danych zastanych.
- Gminna Biblioteka Publiczna przeprowadziła analizę danych zastanych oraz badania dotyczące nastawienia mieszkańców do kwestii integracji (wywiady indywidualne, wywiad grupowy, ankieta, obserwacja).
- Przedstawicielka sołectwa Dawidy Bankowe I pełniła rolę wsparcia merytorycznego przy zbieraniu, analizie i opracowaniu danych oraz redakcji dokumentu.

1. Okres realizacji strategii

Strategia obejmuje okres do 2030 roku, podobnie jak Strategia Rozwoju Gminy Raszyn. Strategia rozwoju gminy jest obecnie aktualizowana, Partnerstwo przekazało firmie odpowiedzialnej swoje rekomendacje w zakresie integracji społecznej mieszkańców.

2. Wizja idealnej społeczności lokalnej

W idealnej wizji społeczność lokalna Gminy Raszyn to wspólnota, która z dumą identyfikuje się z miejscem zamieszkania i chętnie uczestniczy w lokalnych wydarzeniach, budując tym samym więzi sąsiedzkie i poczucie przynależności.

Mieszkańcy są świadomi swojej różnorodności i prowadzą pokojową koegzystencję, rozumiejąc, że integracja społeczna i wzajemna otwartość przyczyniają się do większego bezpieczeństwa, spójności społecznej oraz odporności na zewnętrzne kryzysy.

Gminę cechuje niski poziom napięć społecznych pomiędzy różnymi grupami – niezależnie od wieku, długości zamieszkiwania, narodowości czy poziomu znajomości języka polskiego.

Kultura jako przestrzeń integracji

Działania kulturalne w gminie osiągają efekt synergii – wzajemnie się wspierają i wzmacniają proces integracji różnych grup społecznych. Ośrodki kultury, instytucje i oddolne inicjatywy dostrzegają integracyjny potencjał kultury i konsekwentnie realizują go w swoich planach i projektach.

Wydarzenia i działania są otwarte dla wszystkich, prowadzone ponad podziałami, z uwzględnieniem potrzeb grup wrażliwych oraz zasad szeroko pojętej dostępności – zarówno w kontekście indywidualnych potrzeb, jak i różnic kulturowych.

Biblioteka jako centrum wspólnoty

Gminna Biblioteka Publiczna w Raszynie pełni rolę hubu lokalnej społeczności – jest miejscem spotkań, wymiany doświadczeń i współpracy.

Stanowi również przykład dobrych praktyk w zakresie integracji społecznej, inspirując inne instytucje i organizacje do działań na rzecz spójności społecznej i włączania wszystkich mieszkańców – niezależnie od ich pochodzenia, wieku czy statusu społecznego.

Partnerstwa i aktywność obywatelska

Na poziomie lokalnym zawiązują się partnerstwa pomiędzy instytucjami, organizacjami i mieszkańcami, których celem jest wspólne działanie na rzecz integracji społecznej. Instytucje są otwarte na współpracę, aktywnie ją animują i zapraszają zaangażowanych obywateli do realizacji ważnych społecznie inicjatyw.

W gminie aktywnie działają grupy nieformalne, organizacje pozarządowe oraz lokalni społecznicy i aktywiści, którzy nie tylko wspierają procesy integracyjne, ale również budują nowoczesną i pozytywną tożsamość lokalną, angażując mieszkanki i mieszkańców w życie wspólnoty.

Otwartość i wizerunek gminy

Gmina Raszyn wita nowo przybyłych w sposób otwarty i przyjazny, oferując rozwiązania adaptacyjne na poziomie urzędu oraz wsparcie dostosowane do różnorodnych potrzeb mieszkańców.

Wizerunek gminy ulega pozytywnej transformacji – niekorzystne skojarzenia zastępowane są nowymi konotacjami, takimi jak zrównoważony rozwój, odpowiedzialna moda czy lokalne produkty. W procesie tym wspierają nas ambasadorowie lokalności – osoby o rozpoznawalnych nazwiskach, które mieszkają w gminie, pochodzą z niej lub są z nią związane i aktywnie promują jej wartości.

3. Podsumowanie autodiagnozy potencjalnych partnerów i wnioski z diagnozy środowiska lokalnego

Autodiagnoza partnerów

Zespół projektowy LiBri, pracujący nad przygotowaniem strategii integracji społecznej, zgodnie uznał, że **skuteczne partnerstwo** jest kluczowym warunkiem powodzenia wszelkich działań służących integracji mieszkańców. To fundament udanej współpracy, prowadzącej do pozytywnej zmiany społecznej na terenie Gminy Raszyn.

Partnerstwo powołane na potrzeby projektu LiBri objęło przedstawicieli Gminnej Biblioteki Publicznej w Raszynie oraz Urzędu Gminy Raszyn, przy wsparciu społecznym. Zespół pracował pod opieką trenerki dr Marty Gontarskiej i składał się z następujących osób:

- **Magdalena Golec** – dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Raszynie
- **Dagna Kruszevska-Mach, Karolina Konofalska, Agata Dacka** – bibliotekarki GBP
- **Maksymiliana Józefowska** – członkini Zespołu ds. Komunikacji i Promocji / Urząd Gminy Raszyn
- **Agnieszka Beresińska** – członkini rady sołectkiej w Dawidach Bankowych I
- **Tatiana Busygina-Wojtas** – mieszkanka gminy, dr etnologii i antropologii kulturowej

Zakres działań zespołu

- Magdalena Golec i Maksymiliana Józefowska odpowiadały za:
 - złożenie wniosku do projektu LiBri,
 - kontakty z koordynatorami projektu i urzędem gminy,
 - organizację warsztatów stacjonarnych i online w Raszynie,
 - dokumentację, w tym fotograficzną i komunikację w mediach społecznościowych.
- Dyrektor i pracownicy biblioteki oraz członkini rady sołectkiej przy wsparciu trenerki zajmowały się:
 - kontaktami z mieszkańcami i instytucjami,
 - przygotowaniem prezentacji do spotkań stacjonarnych,
 - przeprowadzaniem i analizą danych z wywiadów (PL i EN),
 - opracowaniem raportu końcowego z diagnozy społecznej,
 - opracowaniem dokumentu strategii.
- Marta Gontarska, Magdalena Golec i Agnieszka Beresińska przygotowały i przekazały rekomendacje z diagnozy społecznej firmom opracowującym w 2025:
 - Strategię Rozwoju Gminy do 2030 roku,
 - Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2032 roku.

Konsultacje społeczne i wsparcie lokalne

Wszyscy uczestnicy partnerstwa, koordynatorzy projektu oraz trenerka byli zaangażowani w organizację konsultacji społecznych – tj. hackathonu lokalnego dla 40 aktywnych mieszkańców gminy oraz zaproszenie zewnętrznych ekspertek ds. wielokulturowości i partycypacji społecznej – Dominiki Cieślikowskiej i Małgorzaty Zmysłowskiej do oceny wypracowanych pomysłów.

Dyrektor Centrum Kultury Raszyn, Krystian Durma, udostępnił przestrzeń do hackathonu w Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej oraz zapewnił wsparcie techniczne i osobowe.

W proces tworzenia dokumentu strategicznego, jego korektę merytoryczną i spójność ze Strategią Rozwoju Gminy zaangażowani byli: Marta Gontarska, Magdalena Golec, Dagna Kruszevska-Mach, Agnieszka Beresińska i Tatiana Busygina-Wojtas.

Zespół zgodnie podkreśla potrzebę **rozszerzenia partnerstwa** o instytucje, podmioty, grupy formalne i nieformalne oraz osoby indywidualne, którym bliska jest idea integracji społecznej mieszkańców Raszyna – wspólnego miejsca zamieszkania, nauki, pracy i odpoczynku.

Główne wnioski z diagnozy środowiska lokalnego

Według oficjalnych danych przekazanych przez Urząd Gminy Raszyn, na dzień 31 grudnia 2024 roku gminę zamieszkiwało **23 758 osób**. Liczba mieszkańców systematycznie rośnie – w 2024 roku odnotowano wzrost o **2,56%**.

Jedną z najbardziej charakterystycznych cech Gminy Raszyn jest jej **wielokulturowość**, widoczna szczególnie w placówkach edukacyjnych: żłobkach, przedszkolach publicznych i niepublicznych, a przede wszystkim w szkołach podstawowych.

Przykładem może być **Szkoła Podstawowa im. C. Godebskiego w Raszynie**, największa placówka w gminie, licząca **1 335 uczniów**. Wśród nich aż **415 osób** to uczniowie z doświadczeniem migracji, reprezentujący **17 różnych narodowości** (w tym tylko 17 osób z krajów Unii Europejskiej). Stanowią oni **30% całej społeczności szkolnej** (dane na rok szkolny 2024/2025).

Zgodnie z oficjalnymi statystykami, w gminie mieszkają **1 874 osoby innych narodowości**, jednak szacuje się, że rzeczywista liczba może być nawet **trzykrotnie wyższa**.

Najliczniej reprezentowane narodowości to:

- **Ukraińcy, Wietnamczycy, Białorusini, Hindusi, Uzbegy, Turcy,**
- a w dalszej kolejności: **Filipińczycy, Chińczycy, Kirgizi, Rosjanie** oraz przedstawiciele innych grup – łącznie **50 narodowości**.

Na wielokulturowy charakter gminy wpływa również jej **dogodne położenie** – pomiędzy Warszawą a Wólką Kosowską – oraz **obecność kilku świątyń różnych wyznań i niższe ceny nieruchomości** w porównaniu ze stolicą. Czynniki te sprzyjają osiedlaniu się w Raszynie osób pochodzących spoza Polski.

Postawy społeczności wobec migrantów

Wyniki diagnozy wskazują, że społeczność goszcząca w Gminie Raszyn jest w większości:

- **neutralna** wobec obecności migrantów – 56%,
- **pozytywnie nastawiona** – 30%.

Korzyści z integracji społecznej

Respondenci najczęściej wskazywali następujące korzyści wynikające z integracji:

- **większa różnorodność kulturowa** – 52%,
- **wzrost otwartości i tolerancji** – 54%,
- **odmłodzenie społeczeństwa,**
- **więcej miejsc pracy.**

Obawy związane z obecnością migrantów

Najczęściej wymieniane obawy to:

- **wzrost przestępczości** – 50%,
- **przepełnienie szkół** – 36%.

Problemy społeczne zidentyfikowane w wywiadach

W trakcie wywiadów powtarzały się następujące problemy:

- niewielka liczba inicjatyw oddolnych,
- wyuczona bezradność,
- roszczeniowość społeczna,
- brak środków finansowych na realizację działań,
- brak czasu wolnego,
- nieprzestrzeganie przepisów prawa,
- brak wrażliwości społecznej,
- brak badań potrzeb mieszkańców,
- brak strategii integracji społecznej.

Barieri integracji społecznej

Respondenci wskazali szereg barier utrudniających proces integracji:

- **językowe:** nieznajomość języka polskiego,
- **informacyjne:** brak skutecznego przekazywania informacji,
- **świadomościowe:** niski poziom wiedzy o wielokulturowości,
- **organizacyjne:** ograniczona liczba wydarzeń integracyjnych angażujących całą społeczność,
- **społeczne:** przypadki izolacji społecznej, trudności w budowaniu relacji i wspólnoty,

- **ekonomiczne:** zróżnicowany status społeczny mieszkańców,
- **edukacyjne:** brak wsparcia dla szkół i nauczycieli (np. brak szkoleń i materiałów edukacyjnych),
- **finansowe:** ograniczone środki w budżecie gminy na programy integracyjne,
- **mentalne:** niechęć do zmian, opór wobec nowych rozwiązań, przywiązanie do tradycyjnych struktur społecznych.

Kluczowe obszary integracji społecznej w Gminie Raszyn

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wskazano cztery strategiczne obszary działań, które mają kluczowe znaczenie dla skutecznej integracji społecznej mieszkańców Gminy Raszyn:

1. Edukacja i dialog międzykulturowy

Celem działań w tym obszarze jest pogłębianie zrozumienia różnorodności społecznej oraz wzmacnianie postaw tolerancji wśród wszystkich grup wiekowych i społecznych.

Rekomendowane działania:

- realizacja programów edukacyjnych w szkołach,
- organizowanie warsztatów dialogowych,
- współpraca z instytucjami naukowymi w zakresie analiz społecznych,
- tworzenie przestrzeni do współpracy ponad podziałami i niezależnie od pochodzenia.

2. Kultura jako przestrzeń integracji

Kultura powinna być traktowana jako obszar o wysokim potencjale integracyjnym, uwzględniający różnice międzykulturowe i wspierający budowanie wspólnoty.

Rekomendowane działania:

- wzmacnianie dialogu międzykulturowego poprzez wydarzenia kulturalne,
- organizacja inicjatyw integrujących wszystkich mieszkańców,
- tworzenie otwartych przestrzeni społecznych umożliwiających prezentację różnych kultur,
- nadanie priorytetu integracji społecznej w działaniach instytucji kultury i świetlic.

3. Wsparcie adaptacyjne dla nowych mieszkańców

Działania w tym obszarze mają na celu ułatwienie funkcjonowania osobom nowo osiedlonym, z uwzględnieniem różnic kulturowych i indywidualnych potrzeb adaptacyjnych.

Rekomendowane działania:

- przygotowanie pakietów powitalnych z kluczowymi informacjami,

- zapewnienie dostępności kursów języka polskiego jako obcego,
- tłumaczenie dokumentów administracyjnych na języki używane przez mieszkańców lub oferowanie ich w uproszczonym języku polskim,
- wsparcie adaptacyjne poprzez poradnictwo i mentorstwo.

4. Aktywność społeczna i obywatelska

Zaangażowanie mieszkańców w realizację strategii jest niezbędne dla budowania trwałych relacji społecznych i wspólnoty lokalnej.

Rekomendowane działania:

- tworzenie przestrzeni współpracy między przedsiębiorcami różnych kultur,
- włączenie Urzędu Gminy w procesy integracyjne poprzez dedykowane programy wsparcia dla obcokrajowców,
- zaangażowanie kościołów, organizacji charytatywnych i NGO w działania integracyjne,
- wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych,
- tworzenie wielokulturowych zespołów w instytucjach publicznych.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT została przeprowadzona w celu kompleksowego rozpoznania mocnych i słabych stron partnerstwa oraz szans i zagrożeń wynikających z kontekstu lokalnego. Umożliwia ona trafniejsze planowanie działań integracyjnych, uwzględniających realne zasoby, bariery i dynamikę społeczną Gminy Raszyna. Dzięki niej strategia może być skuteczniejsza, elastyczna i adekwatna do zmieniających się warunków.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- zmotywowane małe partnerstwo - miejsca/przestrzenie do integracji są dostępne w gminie (biblioteka, CKR, Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej, świetlice) - wspólne wartości, które dzielą osoby z zespołu partnerstwa - zaangażowanie gminy i wsparcie Pani Wójta - naszym celem jest integracja całej społeczności	- mało osób w partnerstwie z zasobami do przygotowania, a następnie wdrażania zapisów planu strategicznego, który tworzymy - przeciążenie i przemęczenie czasowe (wyzwania na poziomie zasobów biblioteki czy urzędu, a także wolontariackiego zaangażowania rady sołectkiej) - czynniki zewnętrzne, które negatywnie wpływają na morale partnerów i ich wiarę w powodzenie tego projektu na poziomie lokalnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość pozyskania środków finansowych poza gminą na bazie wypracowanej strategii integracji (poprzez partnerstwa, plany wdrożeniowe, środki krajowe czy norweskie) - wsparcie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego i partnerów daje szansę na współpracę na rzecz wspólnych celów i wartości, ale też promocję Raszyna i naszych działań w Polsce - część mieszkańców jest chętna do integracji, ale nie podejmuje proaktywnych działań. Wyjście z propozycją działań do nich może zmotywować ich do włączenia się na rzecz dobra wspólnego i kształtować pozytywne postawy wobec integracji społecznej - efekt synergii z dwoma procesami strategicznymi w gminie daje nam szansę na zaistnienie naszych postulatów/rekomendacji w gminnych dokumentach strategicznych, a także wzmocnienie naszej pozycji jako partnerstwa - wielokulturową gminę postrzegamy jako szansę/potencjał dla rozwoju inicjatyw lokalnych, przedsiębiorstw płacących w gminie podatki, wypracowania mechanizmów wspierających różnorodność, które będą inspiracją dla innych miejsc w Polsce	- w przypadku pozyskania finansowania zewnętrznego istnieje ryzyko, że wzbudzi to zainteresowanie niewłaściwych osób i pieniądze mogą zostać niewłaściwie wykorzystane - niechęć części mieszkańców do integracji - mała, ale głośna grupa, która może negatywnie wpłynąć na realizację planu strategicznego, kiedy zostanie on upubliczniony - nieprzychylni radni lub część Urzędu Gminy zablokuje realizację planu strategicznego lub nie zgodzi się na nasze propozycje w dokumentach strategicznych - ryzyko dotyczące wdrożenia planu - niesprzyjający, polityczny klimat wokół tematyki migracji (sytuacja na granicach, kampanie wyborcze oraz skręt polityków z centrum na prawo w tym zakresie) - radykalizacja i polaryzacja społeczna w Polsce również wokół tematyki migracji - niepewność wokół procedowania w MEN programu "Szkoła dla wszystkich" dotyczącego wsparcia przez asystentki międzykulturowe dzieci i młodzieży z doświadczeniem migracji

5. Kluczowe obszary strategiczne

Strategia integracji społecznej Gminy Raszyn koncentruje się na **sześciu wzajemnie powiązanych obszarach**, które odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby lokalnej społeczności oraz wyzwania wynikające z jej rosnącej różnorodności kulturowej, językowej i społecznej.

Każdy z obszarów stanowi fundament dla działań operacyjnych i kierunków rozwoju partnerstwa.

Polityki lokalne

Integracja społeczna powinna być trwale wpisana w lokalne dokumenty strategiczne, programy i standardy usług publicznych. Działania w tym obszarze obejmują aktywne rzecznictwo, współpracę z decydentami oraz inicjowanie zmian systemowych, które uwzględniają potrzeby zróżnicowanej społeczności. Partnerstwo dąży do tego, by integracja była traktowana jako element rozwoju gminy, a nie jedynie projektowy dodatek.

Edukacja

Edukacja formalna, pozaformalna i nieformalna w zakresie międzykulturowości stanowi kluczowy obszar budowania otwartości, tolerancji i współodpowiedzialności. Działania edukacyjne powinny być dostępne dla wszystkich grup wiekowych i społecznych, a ich celem jest pogłębienie wiedzy o różnorodności oraz rozwijanie kompetencji społecznych i obywatelskich. Szczególną rolę odgrywa tu współpraca z placówkami oświatowymi, instytucjami kultury i organizacjami społecznymi.

Kultura i wspólne inicjatywy

Kultura jest przestrzenią naturalnej integracji społecznej. Lokalne instytucje i inicjatywy kulturalne mają potencjał do tworzenia wspólnych doświadczeń, budowania więzi i wzmacniania dialogu międzykulturowego. Działania w tym obszarze powinny być proaktywne, otwarte na różnorodność i angażujące mieszkańców w sposób inkluzywny. Kultura może być narzędziem zmiany społecznej, jeśli uwzględnia potrzeby różnych grup i promuje współpracę.

Adaptacja i wsparcie językowe

Ułatwienie funkcjonowania nowym mieszkańcom, zwłaszcza osobom z doświadczeniem migracji, jest kluczowe dla skutecznej integracji. Działania w tym obszarze powinny uwzględniać zróżnicowane tempo adaptacji, wynikające z różnic kulturowych, językowych i społecznych. Ważne jest zapewnienie dostępu do kursów języka polskiego, tłumaczeń dokumentów, poradnictwa adaptacyjnego oraz tworzenie przyjaznych procedur administracyjnych.

Aktywność społeczna i obywatelska

Zaangażowanie mieszkańców w realizację strategii jest warunkiem jej trwałości i skuteczności. Wspieranie oddolnych inicjatyw, wolontariatu, działań obywatelskich i dialogu społecznego pozwala budować wspólnotę opartą na współpracy, zaufaniu i poczuciu sprawczości. Szczególny nacisk należy położyć na włączanie grup wrażliwych,

młodzieży oraz osób, które dotychczas nie uczestniczyły aktywnie w życiu społecznym gminy.

Bezpieczeństwo jako wartość integracyjna (cel przekrojowy)

W trakcie diagnozy partnerstwo zidentyfikowało istotny **dylemat strategiczny**, który wykracza poza wymienione wyżej obszary: respondenci często łączyli kwestie różnorodności społecznej z poczuciem bezpieczeństwa w gminie i zaufaniem społecznym.

Widzimy potencjał w nowym zdefiniowaniu pojęcia **bezpieczeństwo** i bezpośrednim powiązaniu go z działaniami integracyjnymi, które w znaczący sposób mogłyby wpłynąć na jego wzrost. W związku z tym stawiamy sobie za cel przekrojowy promowanie terminu bezpieczeństwo jako budowania relacji opartych na zaufaniu, współpracy i wzajemnym szacunku między różnymi grupami społecznymi, co przeciwdziała konfliktom, dyskryminacji i wykluczeniu.

6. Cele strategiczne i operacyjne

Cel strategiczny 1 Lokalne dokumenty (strategie, plany, programy) uwzględniają aspekt międzykulturowości i integracji społecznej. Rezultat strategiczny R1: Pełnomocnik/ lider ds. integracji społecznej/różnorodności/wielokulturowości ma precyzyjnie zdefiniowaną rolę, która wspiera mieszkańców oraz instytucje gminne, a także łączy elementy integracji i wrażliwości społecznej do kluczowych wewnętrznych polityk gminy. R2: Sołectwa kierując się priorytetem integracji społecznej przeznaczają część środków z funduszy sołeckich na działania w tym zakresie.	Cel operacyjny 1.1 Utworzenie roli/stanowiska pełnomocnika ds. integracji społecznej / różnorodności społecznej na poziomie gminy z odpowiednimi kompetencjami.
	Cel operacyjny 1.2 Wewnętrzne mechanizmy/ standardy instytucji są wrażliwe na międzykulturowość i różnorodność społeczną w gminie.
	Cel operacyjny 1.3 Mechanizmy planowania i finansowania działań na poziomie sołectw uwzględniają aspekt integracji społecznej, w tym również różnorodności lokalnej społeczności.
Cel strategiczny 2 Wszyscy mieszkańcy są poinformowani oraz mają stały dostęp do wiedzy w kluczowych aspektach na poziomie gminy (dostępność usług, oferty kulturalnej itd.). Rezultat strategiczny R1: Przynajmniej 500 osób rocznie w tym 100 osób dla których język polski nie jest pierwszym językiem korzysta z dodatkowej informacji i wsparcia przy załatwianiu spraw administracyjnych.	Cel operacyjny 2.1 Dostępna jest kompleksowa informacja w kilku językach i formatach na poziomie gminy.
	Cel operacyjny 2.2 Wsparcie językowe, administracyjne i urzędowe jest oferowane w kilku językach (gmina współpracuje z listą osób asystenckich / tłumaczy).
Cel strategiczny 3 Placówki oświatowe wspierają integrację uczniów z uwrażliwieniem na różnorodność kulturową.	Cel operacyjny 3.1 Dostępne jest wsparcie/ asystentura międzykulturowa oraz psychologiczna dla wszystkich dzieci i dla młodzieży bez względu na kraj pochodzenia.

Rezultat strategiczny R1: W ramach zadań własnych gminy wsparcie przynajmniej trzech asystentek międzykulturowych pracujących na rzecz całej społeczności wielokulturowej w szkołach podstawowych R2: W szkołach podstawowych powstał przynajmniej jeden zespół międzyprzedmiotowy składający się z nauczycieli podnoszących swoje kompetencje w zakresie pracy z uczennicami i uczniami z doświadczeniem migracji. R3: Programy profilaktyczno-wychowawcze szkół podstawowych zawierają zapisy zwracające uwagę na wielokulturowość społeczności szkolnej i proponują rozwiązania w tym zakresie, jak budowanie kompetencji, dodatkowe wsparcie psychologiczne czy działania integracyjne.	Cel operacyjny 3.2 Wzmocnienie kompetencji nauczycieli w edukacji międzykulturowej
Cel strategiczny 4 Priorytetem działalności instytucji kultury jest integracja społeczna z wrażliwością międzykulturową. Rezultat strategiczny R: Instytucje kultury stają się przestrzeniami wspólnotowego dialogu lokalnej społeczności, w których różnorodność kulturowa jest aktywnie reprezentowana, a działania programowe sprzyjają integracji społecznej i wzmacnianiu więzi między grupami większościowymi i mniejszościowymi.	Cel operacyjny 4.1 Biblioteka jako lokalna dobra praktyka działań międzykulturowych i integracyjnych Cel operacyjny 4.2 Instytucje kultury przygotowują swoje programy w rezultacie badania potrzeb w zakresie integracji w grupach większościowej i mniejszościowych

Cel strategiczny 5 Wzmocnienie kompetencji obywatelskich w lokalnej społeczności Rezultat strategiczny R1: O 15% wzrósł udział mieszkańców w ramach zebrań sołeckich w coroczne zgłaszanie i wybór projektów finansowanych z funduszu sołeckiego. R2: Co najmniej trzy inicjatywy rocznie organizowane są we współpracy co najmniej dwóch sołectw R3: Wzrost deklarowanego poziomu otwartości i tolerancji wobec osób z doświadczeniem migracji wśród grupy większościowej o co najmniej 15% (mierzone badaniami ankietowymi na początku i na końcu okresu realizacji)	Cel operacyjny 5.1 Wsparcie funduszy sołeckich jako mechanizmu, który wzmacnia poczucie sprawczości oraz zaangażowanie społeczne
	Cel operacyjny 5.2 Wspólne planowanie działań lokalnych przez sołectwa bazujące na analizie potrzeb w zakresie integracji społecznej
	Cel operacyjny 5.3 Powstanie 3 grup nieformalnych / organizacji działających na rzecz integracji społecznej w gminie Raszyn

7. Działania i rezultaty do celów operacyjnych

Cel operacyjny 1.1

Działanie 1.1.1

Przygotowanie opisu stanowiska lidera/ pełnomocnika ds. integracji społecznej lub wielokulturowości i umieszczenie tej osoby w schemacie organizacyjnym Urzędu Gminy.

Przygotowując opis stanowiska i zakres obowiązków warto odwołać się do dobrych praktyk miejscowości, które zdecydowały się na powołanie urzędników na podobne stanowiska.

Zaletą Pełnomocnika jest podleganie w strukturze bezpośrednio Wójtowi i możliwość współpracy z większością wydziałów UG. Wyjątkowość tej roli polega na tym, że jedna osoba opiekuje się kwestią różnorodności społecznej w Raszynie czyniąc ją przekrojową, co wymaga wysokich kompetencji i zrozumienia mechanizmów z wielu zakresów od opodatkowania gruntów, przez oświatę po instytucje kultury. Część działań w zakresie tej funkcji może zostać wprowadzona systemowo, jak dostęp do tłumaczy i tłumaczeń dokumentów, ale inne problemy będą wymagały indywidualnych rozwiązań.

Dobłą praktyką w podobnym zakresie jest powołanie Pełnomocnika ds. Równego Traktowania czy ds. Mieszkańców Pochodzenia Ukraińskiego w Urzędzie Miasta we Wrocławiu.¹

Ze względu na specyfikę gminy Raszyn ważna jest właściwa nazwa stanowiska pełnomocnika. Raczej Pełnomocnik ds. wielokulturowości / różnorodności / integracji społecznej, niż Pełnomocnik ds. Cudzoziemców. Należałoby unikać nazwy Pełnomocnik ds. Cudzoziemców, gdyż zwraca ona uwagę na nowo przybyłe osoby, a wyklucza osoby mieszkające w Raszynie od dekad i czujące się częścią tej społeczności (jak Polacy pochodzenia wietnamskiego). Jednoznacznie kojarzy się również z Urzędem ds. Cudzoziemców, który zajmuje się wąskim zakresem wsparcia, głównie legalizacją pobytu w Polsce i nie ma dobrej prasy wśród osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Rekomendujemy szerszy zakres działań przypisanych do tej roli, jak wspieranie osób z grup mniejszościowych lub z doświadczeniem migracji w tym uchodźstwa, którzy wyrazili zamiar osiedlenia się i świadczenia pracy na terenie gminy Raszyn, w procesie ich adaptacji i integracji społecznej.

Działanie 1.1.2

Przeprowadzenie otwartej rekrutacji na stanowisko w oparciu o wymagane wysokie kompetencje międzykulturowe.

Do rozważenia włączenie społeczności lub otwarte konsultacje na poziomie wyboru ze zidentyfikowanymi liderami grup mniejszościowych. A także wspieranie kandydatur osób z doświadczeniem migracji lub osób pracujących z grupami mniejszościowymi i wielokulturowymi, np. w sektorze pozarządowym.

¹ Dokumenty dostępne pod linkami: https://baw.um.wroc.pl/UrzadMiastaWroclawia/document/74494/Zarzadzenie-1942_25,
https://baw.um.wroc.pl/UrzadMiastaWroclawia/document/38181/Zarz%C4%85dzenie-677_19,
<https://baw.um.wroc.pl/UrzadMiastaWroclawia/document/73725/Zarz%C4%85dzenie>

Działanie 1.1.3

Włączenie pełnomocnika do struktury pracy UG poprzez przeszkolenie urzędników UG w zakresie jego roli i priorytetu wielokulturowości.

Poinformowanie społeczności Raszyna o utworzeniu takiej funkcji w strukturze urzędu poprzez kanały komunikacji z mieszkańcami.

Rezultat 1: Kompetentny Pełnomocnik w UG został zatrudniony w wyniku otwartego konkursu.

Rezultat 2: Przynajmniej 20 pracowników urzędu zostało przeszkolonych w zakresie wielokulturowości i nowej roli Pełnomocnika.

Cel operacyjny 1.2

Działanie 1.2.1

Analiza kluczowych wewnętrznych polityk oraz regulaminów we współpracy z Pełnomocnikiem ustanowionym w ramach celu operacyjnego 1.2, w tym w szczególności aktualizacja tłumaczeń podstawowych dokumentów na kilka języków, oznaczenie możliwości uzyskania wsparcia w zakresie językowym w miejscach przyjmujących interesantów.

Działanie 1.2.2

Przeprowadzenie koniecznych aktualizacji w kontekście uwzględnienia wielokulturowości gminy i wsparcia dla osób z doświadczeniem migracji w załatwianiu spraw administracyjnych.

Włączenie do prowadzonej aktualizacji i digitalizacji Karty Mieszkańca funkcjonalności informującej o działaniach integracyjnych i kulturalnych i prowadzonych w gminie (przez Centrum Kultury Raszyn, Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej, Gminną Bibliotekę Publiczną, świetlice itd.). Dodatkowo budowanie poczucia przynależności i tożsamości wokół słowa „mieszkaniec” dla osób z doświadczeniem migracji.

Rezultat 1: Polityki, regulaminy i wewnętrzne mechanizmy zaktualizowane o kwestię wrażliwości na wielokulturowość.

Rezultat 2: Zaktualizowana i zdigitalizowana Karta Mieszkańca budująca poczucie przynależności wokół słowa „mieszkaniec” w gminie trafia do przynajmniej 100 nowych osób rocznie.

Cel operacyjny 1.3

Działanie 1.3.1

Analiza prawna wraz z opinią dotyczącą możliwości wprowadzenia priorytetów w zakresie funduszy sołeckich.

Działanie 1.3.2

Monitorowanie projektów do funduszy sołeckich z rekomendacją dla działań mających na celu integrację społeczną, co jest interpretacją formalnego wymogu dotyczącego poprawy życia mieszkańców gminy, jak również jest spójne ze strategią rozwoju gminy.

Działanie 1.3.3

Działania edukacyjne i informacyjne wobec sołtysów oraz rad sołeckich w zakresie integracji społecznej, np. w działania świetlic, czy inne.

Relutat 1: Fundusze sołeckie w przynajmniej 10% są przeznaczane na integrację społeczną

Rezultat 2: Sołtysi i sołtyski wspierają priorytet integracji społecznej w swoich sołectwa poprzez planowane działania.

Cel operacyjny 2.1

Działanie 2.1.1.

Przygotowanie spójnej informacji „Moje pierwsze kroki w gminie Raszyn” w przynajmniej czterech językach, które wspierają załatwianie spraw administracyjnych przez wszystkich nowych mieszkańców Raszyń.

Dobre praktyki w tym zakresie można czerpać m.in. z InfoPacku z Wrocławia² czy Łomianek³.

Działanie 2.1.2

Oznakowanie w gminie dotyczące kluczowych miejsc (dobre praktyki: Michałowice, Pruszków). Oznakowanie wspiera informację o instytucjach, administracji i innych ważnych miejscach dla mieszkańców.

Działanie 2.1.3

Stworzenie portalu Raszyn 4 Free (wzorem waw4free), gdzie będą udostępniane informacje kulturalne, integracyjne, artystyczne, edukacyjne i rozrywkowe dla mieszkańców gminy.

² <https://wcrs.wroclaw.pl/wyprawkawroclawska/>

³ <https://www.lomianki.pl/pl/dla-mieszkancow/pakiet-powitalny-dla-no/12584,Pakiet-powitalny-dla-nowych-mieszkancow.html>

To spójny portal, którego współautorami są aktywni mieszkańcy Raszyna. Każdy może zamieścić swoją informację (informacja jest zatwierdzona przez administratora, o ile spełnia jasno określone kryteria).

Portal jest tłumaczony na kilka języków uwzględniając różnorodność kulturową Raszyna.

Rezultat 1: Aktualny i kompleksowy materiał informujący o podstawowych obowiązkach i możliwościach dla mieszkańców gminy Raszyn, w tym osób z doświadczeniem migracji dostępny online w kilku językach, z którego średnio rocznie korzysta około 500 osób.

Rezultat 2: Informacje o wydarzeniach kulturalnych są spójnie komunikowane w ramach stworzonego portalu, a także z informacją podkreślającą zaproszenie skierowane do społeczności wielokulturowej.

Cel operacyjny 2.2

Działanie 2.2.1.

W ramach usług dla mieszkańców UG Raszyn dysponuje listą osób asystenckich i tłumaczących w przynajmniej kilku językach, które są najpopularniejsze w gminie.

Informacja o możliwym wsparciu językowym jest dołączona do informacji o zapisach, a także pojawia się w widocznych miejscach w urzędzie.

Dobłą praktyką jest obecne działanie w zakresie wydawania numerów PESEL przez UG w Raszynie, który otrzymuje pozytywne informacje zwrotne w zakresie jakości i przyjaznej obsługi od osób z doświadczeniem migracji.

Działanie 2.2.2

Udostępnienie listy oraz procedury kontaktowania się z tłumaczami urzędnikom obsługującym interesantów oraz włączenie informacji o takiej usłudze przy rezerwacji terminów online.

Działanie 2.2.3

W ramach promocji wydarzeń kulturalnych jako baner w grafice dostępnej online będzie pojawiała się przestrzeń z zapraszającym napisem w przynajmniej kilku językach, żeby podkreślić inkluzywny charakter imprezy, a także samego zaproszenia.

Rezultat 1: Usługa wsparcia i tłumaczenia w ramach załatwiania spraw administracyjnych jest dostępna w urzędzie i korzysta z niej przynajmniej 20 osób rocznie.

Cel operacyjny 3.1

Działanie 3.1.1

Udział raszyńskich szkół podstawowych w programie MEN "Przyjazna szkoła"⁴ oraz rozszerzenie go w ramach zadań własnych gminy o wsparcie dla innych grup narodowościowych.

Działanie 3.1.2

Zatrudnienie lub przeszkolenie przynajmniej dwóch nauczycielek do roli asystentek międzykulturowych w społecznościach szkolnych w ramach budowania ich kompetencji oraz wspierania grup mniejszościowych.

Rezultat 1: Wszystkie szkoły podstawowe w gminie Raszyn biorą udział w programie Przyjazna Szkoła MEN [dot. dzieci z Ukrainy].

Rezultat 2: Przynajmniej trzy asystentki międzykulturowe do grup innych niż dzieci z Ukrainy pracują na stałe w raszyńskich szkołach.

Cel operacyjny 3.2

Działanie 3.2.1

Cykliczne rady pedagogiczne (przynajmniej raz w roku szkolnym) wzmacniające kompetencje międzykulturowe nauczycielek i nauczycieli z udziałem zewnętrznych ekspertów.

Działanie 3.2.2

Wybrani nauczyciele biorą udział w programach wspierających integrację i młodzi z doświadczeniem migracji realizowanych przez organizacje pozarządowe jak Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Szkoła z Klasą i inne.

Wybrani urzędnicy z referatu oświaty są przeszkoleni w zakresie międzykulturowości i pracy z różnorodnością, przez co wspierają jako organ prowadzący szkoły w tym zakresie.

Zakładamy, że w programach weźmie udział przynajmniej 10 nauczycielek i nauczycieli.

⁴ Link do programu: [Rusza rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych „Przyjazna szkoła” na lata 2025-2027 finansowany ze środków UE – Ministerstwo Edukacji Narodowej – Portal Gov.pl](#)

Działanie 3.2.3

Do programu profilaktyczno-wychowawczego szkół zostaje wpisane przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej oraz integracja wielokulturowa jako priorytet społeczności szkolnej.

Działanie 3.2.4

Szkolne kluby wolontariatu prowadzą program wspierający integrację nowych uczennic i uczniów przez rolę tzw. buddy, który wspiera pierwsze kroki nowego ucznia w szkole.

Z uwagi na dodatkowe punkty przyznawane za wolontariat w rekrutacji do szkoły ponadpodstawowej może to być korzystne dla młodzieży, a jednocześnie sprzyja poznawaniu nowych uczniów i budowaniu relacji.

Działanie 3.2.5

Nauczyciele prowadzący zajęcia kompensacyjne wykorzystują ich status do nauki języka polskiego jako języka obcego dla dzieci i młodzieży.

Ocena poziomu znajomości języka polskiego następuje w momencie rozpoczęcia nauki w szkole i w razie potrzeby oferowane są dodatkowe zajęcia.

Rezultat 1: 2/3 raszyńskich szkół bierze udział w programach wspierających wielokulturowość w społeczności szkolnej i dbających o jej dobrostan.

Rezultat 2: Przynajmniej 10 nauczycieli z raszyńskich szkół staje się liderami wielokulturowości w swoich szkołach.

Rezultat 3: Szkoła w ramach klubu wolontariusza i zajęć kompensacyjnych prowadzi działania wyrównujące szanse dzieci i młodzieży z doświadczeniem migracji kierowane do przynajmniej 20 osób w każdym roku szkolnym.

Cel operacyjny 4.1

Działanie 4.1.1

Wzbogacenie oferty biblioteki o cykliczną kawiarenkę językową w formule rozmówek (konwersacji) jeden do jednego (pracownik biblioteki-mieszkaniec niepolskiej narodowości, mieszkaniac-mieszkaniec) w języku polskim, angielskim, innych.

Działanie 4.1.2

Wydzielenie w bibliotece jednego miejsca wspólnego dla księgozbioru w różnych językach obcych i wzbogacenie oferty obcojęzycznej oraz oferty podręczników do nauki języka polskiego jako obcego.

Działanie 4.1.3

Dostępne dokumenty i przestrzenie biblioteki. Podstawowe dokumenty w formie tradycyjnej, nazwy pomieszczeń i oznaczenie rozkładu zbiorów dostępne w minimum jednym języku obcym - angielskim.

Rezultat 1: Przynajmniej 5 osób w roku kalendarzowym (nie wliczając pracowników) korzysta z oferty kawiarenki językowej (konwersacji) w bibliotece.

Rezultat 2: Biblioteka dysponuje 1500 woluminami książek w językach obcych (przynajmniej w j. ang. i ukr.) i eksponuje je łącznie w wydzielonych miejscach w wypożyczalni dla dorosłych oraz wypożyczalni dla dzieci i młodzieży, a także 20 podręcznikami do nauki języka polskiego jako obcego z dodatkowym oznaczeniem na grzbietach egzemplarzy.

Rezultat 3: 2 podstawowe dokumenty, z którymi biblioteka zapoznaje czytelników przy rejestracji tj. "zobowiązanie" i "regulamin udostępniania" są dostępne w anglojęzycznej wersji językowej w wypożyczalni oraz na www. We wszystkich pomieszczeniach biblioteki obok oznaczeń w języku Braille'a znajdują się napisy w j. angielskim.

Cel operacyjny 4.2

Działanie 4.2.1

Instytucje kultury regularnie przeprowadzają badanie potrzeb lokalnej społeczności w zakresie integracji społecznej i stwarzają możliwości proponowania przez nich działań do realizacji za pomocą partycypacyjnych i aktywnych form konsultacji (np. hackathon społeczny, dialog, panele obywatelskie).

Działanie 4.2.2

Działanie 4.2.2 Organizacja w Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni coworkingowej dla mieszkańców z możliwością zamawiania terminów dla grup wg grafiku (sala multimedialna) + miejsce dla młodych, w tym z grup mniejszościowych z kompetentnym opiekunem (nie tradycyjnym animatorem), także siedziba spotykającej się cyklicznie Młodzieżowej Rady Gminy Raszyn (sala "czytelnia" po zmianie nazwy na bardziej włączającą). Dobra praktyka - "UrbanLAB - Miasto dla młodych" w Lublinie.⁵

Działanie 4.2.3

Działanie 4.2.3 Przeciwdziałanie stereotypom i rozwijanie umiejętności praktycznych mieszkańców gminy w obszarze bezkonfliktowej komunikacji (również w kontekście wielokulturowym) w duchu dialogu Nansenowskiego, np. szkolenia z certyfikowanymi trenerami dialogu Nansena, dyskusyjny wielokulturowy klub filmowy z animatorem itp.).

⁵ <https://lublin.eu/lublin/esm2023/urban-lab-lublin-miasto-dla-mlodych/>

/w myśl wymagań miękkich ze Studium wykonalności Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej/.

Działanie 4.2.4

Prowadzenie cyklicznych warsztatów dialogowych we współpracy z placówkami oświatowymi w gminie Raszyn skierowanych do dzieci i młodzieży oraz społeczności szkolnych (w tym wielokulturowych oraz z indywidualnymi potrzebami) w zakresie integracji społecznej na bazie programu wypracowanego w ramach współpracy z certyfikowanymi trenerami dialogu Nansena w Polsce (zgodnie ze Studium wykonalności budynku Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej).

Działanie 4.2.5

Szkolenia, mentoring i superwizje wspierające animatorów i wolontariuszy instytucji kultury w rozwoju kompetencji w zakresie dialogu, przełamywania stereotypów i zmniejszania napięć społecznych pomiędzy grupami. Stałe zespoły współpracujące ze społecznością lokalną składające się z przynajmniej 5 wykwalifikowanych animatorów oraz 10 współpracowników/wolontariuszy, przeszkoleny przez certyfikowanych trenerów dialogu Nansenowskiego w Polsce oraz wypracowujący programy na podstawie tej i innych metod dialogowych i partycypacyjnych.

Rezultat 1: Co najmniej 100 użytkowników każdej instytucji kultury ma możliwość raz na 3 lata wskazać aktualne potrzeby, wziąć udział w ewaluacji działań i zgłosić potrzeby/pomysły w obszarze integracji społecznej (w tym międzykulturowej) podczas spotkań partycypacyjnych.

Rezultat 2: Instytucje kultury organizują co najmniej 1 aktywną formę konsultacji rocznie (np. hackathon, warsztaty projektowe), w której uczestniczy minimum 30 mieszkańców, w tym przedstawiciele grup mniejszościowych.

Rezultat 3: Co najmniej 3 pomysły zgłoszone przez mieszkańców w ramach konsultacji zostają wdrożone jako działania integracyjne w programie instytucji kultury w ciągu 2 lat.

Rezultat 4: Sala multimedialna w Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej jest rezerwowana przez mieszkańców (w tym grupy nieformalne i mniejszościowe) zgodnie z grafiką dostępnym online - w ciągu roku korzysta z niej co najmniej 100 mieszkańców.

Rezultat 5: Instytucje kultury organizują co najmniej 6 wydarzeń rocznie (np. klub filmowy, debaty, warsztaty), które promują dialog międzykulturowy i przeciwdziałają stereotypom.

Rezultat 6: Stały zespół Centrum Integracji i innych instytucji kultury składający się z przynajmniej 5 animatorów oraz 10 współpracowników/wolontariuszy ma wysokie kompetencje w zakresie prowadzenia działań integracyjnych dla społeczności lokalnej.

Cel operacyjny 5.1

Działanie 5.1.1

Edukacja i poszerzanie świadomości mieszkańców gminy Raszyn poprzez działania promujące i wyjaśniające rolę funduszy sołeckich.

W ramach tego działania powstaną materiały edukacyjne online (jak rolki, flimiki itp.) i offline tłumaczące rolę tego mechanizmu i możliwość bezpośredniego wpływu lokalnej społeczności.

Zostanie zorganizowany kilkakrotnie "speed dating z sołtysami", czyli nieformalne spotkania przybliżające pracę sołtysów, a także promujące fundusze sołeckie oraz zachęcające do zaangażowania w działania na rzecz lokalnej społeczności. Do decyzji organizatorów pozostanie dopracowanie formuły wydarzenia. Atrakcyjność tego działania opiera się na bezpośrednim kontakcie 1:1, możliwości zadawania własnych pytań (lub wybór z kafeterii pytań), a także nowoczesnej formule kilkuminutowej rozmowy, zamiast kilkugodzinnych prezentacji czy długich niekonstruktywnych dyskusji.

Działanie 5.1.2

Promowanie dobrych praktyk działań integracyjnych zrealizowanych w ramach funduszy sołeckich.

Przedstawienie inwestowania przez fundusze sołeckie w integrację społeczną jako długofalowy wspólny cel i wspieranie rozwiązań w nawiązaniu do dylematu strategicznego w zakresie bezpieczeństwa. Wymaga to wypracowania innej niż obecna narracji, która obecnie wskazuje, że kultura i dziedzictwo narodowe to organizacja imprez (pikniki, koncerty, warsztaty), a bezpieczeństwo publiczne to monitoring wizyjny i patrole.

Uwzględnienie Budżetu Inicjatyw Społecznych Powiatu Pruszkowskiego jako dobrej praktyki i wzoru w zakresie transparentności procesu zgłaszania, głosowania, wyboru pomysłów, a także dostępności dla osób z indywidualnymi potrzebami.

Rezultat 1 Przynajmniej 1 000 osób zapoznało się materiałami edukacyjnymi i promocyjnymi online i offline

Rezultat 2 Przynajmniej 70 osób wzięło udział w spotkaniach edukujących w zakresie funkcjonowania sołectw i funduszu

Rezultat 3 Wzrost o 20% udziału mieszkańców w ramach zebrań sołeckich w coroczny wybór projektów finansowanych z funduszu sołeckiego.

Cel operacyjny 5.2

Działanie 5.2.1

Analiza potrzeb mieszkańców gminy Raszyn w obszarze integracji społecznej.

Przygotowanie i wdrożenie prostego narzędzia do zbierania potrzeb mieszkańców, które mogliby wykorzystywać sołtysi poprzez ustalone ze społecznością kanały komunikacji w celu odpowiadania na nie poprzez swoje działania, a także projekty w ramach funduszy sołeckich.

Narzędzie powinno być ujednolicone, proste w użyciu dla osób w różnym wieku, dostępne poprzez przynajmniej dwa kanały komunikacyjne (np. grupa na FB i opcja offline)

W analizie potrzeb bierze udział co najmniej 500 osób. Analiza odbywa się raz na dwa lata.

Działanie 5.2.2

Coroczny gminny hackathon społeczny planujący działania z funduszy sołeckich i ich priorytety.

W I połowie roku jednodniowe, otwarte wydarzenie mające charakter kreatywnych konsultacji, w którym biorą udział sołtysi, rady sołectw oraz zainteresowani / zaangażowani mieszkańcy).

W ramach strategii odbędą się przynajmniej cztery hackathony, w każdym będzie uczestniczyło około 30 osób.

Rezultat 1 Przynajmniej 500 osób mieszkających w gminie Raszyn raz na dwa lata bierze udział w analizie potrzeb.

Rezultat 2 Przynajmniej 30 osób wzięło udział w corocznym hackathonie społecznym wspierając projektowanie rozwiązań w zakresie funduszy sołeckich.

Cel operacyjny 5.3

Działanie 5.3.1

Integracja społeczna odbywa się wokół zainteresowań, dzięki czemu skupia pasjonatów i sprzyja dzieleniu się wiedzą i doświadczeniem.

Powstają przynajmniej trzy cykliczne działania angażujące regularną grupę i stopniowo przekazujące jej możliwość decydowania i samoorganizowania się. Przeprowadzany jest pilotaż wspierany przez animatorów z Centrum Integracji Społeczno-Kulturalnej.

Zidentyfikowane w ramach hackathonu społecznego grupy tematyczne:

- **grupa miłośników ogrodnictwa** w sezonie wiosna-lato-jesień z podziałem na grupy tematyczne (np. trawa, warzywa i owoce, kwiaty) – inauguracja w ramach wykładu, tematyczne grupy wsparcia i wymiany doświadczeń, organizacja w ramach spotkań lub wsparcia online, porady ratunkowe itd.
- równolegle podejmowanie działań w zakresie stworzenia **ogrodu społecznego np.** przy Centrum Integracji lub Centrum Sportu z możliwością tematycznych zajęć w zakresie permakultury, ekologicznych upraw itp.

Zakładamy, że w ramach tego działania powstaną przynajmniej 3 regularnie współpracujące grupy po 10 osób w każdej (łącznie około 30 osób).

Działanie 5.3.2

Podejmowanie działań podkreślających elementy charakterystyczne dla historycznego i współczesnego Raszyna.

Odwołując się do tradycji wiejskiej i rolniczej gminy Raszyn, a także braku regularnego targowiska jedną z propozycji działania w tym zakresie jest **sezonowy targ lokalny** organizowany dwa razy w roku z udziałem lokalnych Kół Gospodyń Wiejskich. Stawiający na lokalnych rolników, przedsiębiorców oraz rzemieślników i artystów (w tym tworzących rękodzieło artystyczne).

Odwołując się do współczesnej wielokulturowości gminy na taki targ warto zaprosić nowych mieszkańców gminy do zaprezentowania np. swoich kulinariów.

Zakładamy, że w trakcie realizacji strategii odbędzie się przynajmniej 8 takich wydarzeń angażujących przynajmniej 15 wystawców z gminy Raszyn oraz 1600 osób uczestniczących w wydarzeniu.

Rezultat 1: Przynajmniej 30 osób bierze regularny udział w grupach skupionych wokół zainteresowań i buduje małe, wspierające się społeczności

Rezultat 2: W okresie strategicznym realizowane są cykliczne przynajmniej dwa formaty ogólnodostępnych działań dla społeczności, które podkreślają jej lokalny historyczny i współczesny charakter oraz różnorodność.

9. Procesy monitorowania i ewaluacji

Monitoring i ewaluacja to dwa uzupełniające się procesy, które służą systematycznej ocenie skuteczności realizacji strategii integracji. Ich wspólnym celem jest zadbanie, by działania podejmowane w ramach strategii były trafne i odpowiadały na realne potrzeby mieszkańców Gminy Raszyn.

Aby to było możliwe, ważne jest wyznaczenie osób i grup odpowiedzialnych za taką ocenę oraz praca zespołowa na etapie wdrażania strategii.

Rekomendujemy następujący podział odpowiedzialności za wdrażanie celów strategicznych oraz ich monitoring i ewaluację w okresie realizacji strategii:

Cel strategiczny 1 Odpowiedzialni:

- Zarząd Gminy Raszyn
- Urzędnicy referatów UG Raszyn (stosownie do obszaru obsługi mieszkańców)
- Biuro Prawne UG
- Sołtysi
- Radni komisji stałych Rady Gminy (stosownie do obszaru)

Cel strategiczny 2 Odpowiedzialni:

- Zarząd Gminy Raszyn
- Urzędnicy UG Raszyn, w szczególności referaty ds. obywatelskich, informatyki i komunikacji
- Biuro Prawne UG
- Radni komisji stałych Rady Gminy (stosownie do obszaru)

Cel strategiczny 3 Odpowiedzialni:

- Urzędnicy Referatu Oświaty i Spraw Społecznych UG
- Urzędnicy Referatu Spraw Obywatelskich UG
- Dyrektorzy i kierownicy placówek oświatowych i opiekuńczych (w porozumieniu z Kuratorium Oświaty)
- Organ prowadzący
- Radni komisji stałych Rady Gminy (stosownie do obszaru, według potrzeb)

Cel strategiczny 4 Odpowiedzialni zgodnie z rozpisanymi działaniami:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Raszynie (zakres 4.1)
- Centrum Kultury Raszyn (zakres 4.2)
- Obie instytucje wspólnie (zakres 4.2.1 i 4.2.3)

Cel strategiczny 5 Odpowiedzialni zgodnie z rozpisanymi działaniami:

- Zarząd Gminy Raszyn
- Biuro Prawne UG
- Urzędnicy referatów UG Raszyn (stosownie do obszaru, w szczególności Zespół ds. Promocji i Komunikacji)
- Centrum Kultury Raszyn
- Sołtysi i rady sołeckie
- Radni komisji stałych Rady Gminy (stosownie do obszaru, według potrzeb).

Monitoring – bieżące śledzenie postępów

Monitoring polega na regularnym zbieraniu danych za pomocą określonych wskaźników, co pozwala na:

- identyfikację sukcesów i trudności w realizacji działań,
- reagowanie na pojawiające się wyzwania,
- dostosowywanie strategii do zmieniających się warunków społecznych.

Ewaluacja – refleksja i analiza skuteczności

Ewaluacja pozwala na analizę danych z monitoringu, wyciąganie wniosków, formułowanie rekomendacji oraz refleksję nad sensem i kierunkiem dalszych działań.

Powinna ona dotyczyć namysłu nad następującymi obszarami:

- zaangażowanie społeczności lokalnej w procesy integracyjne,
- wzrost kompetencji zespołów instytucji i grup nieformalnych,
- liczba inicjatyw służących integracji w gminie ze strony wszystkich instytucji i grup,
- wsparcie społeczności placówek oświatowych i opiekuńczych,
- rodzaje wsparcia nowych mieszkańców,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

Etapy procesu monitoringu i ewaluacji

Proces będzie przebiegać w trzech zasadniczych etapach:

1. **Przygotowanie ewaluacji**
 - określenie celów, zakresu i metod badania,
 - wybór wskaźników i narzędzi pomiaru.
2. **Zbieranie informacji**
 - gromadzenie danych z różnych źródeł,
3. **Analiza danych i wykorzystanie wniosków**
 - interpretacja wyników,
 - identyfikacja obszarów wymagających poprawy,
 - opracowanie rekomendacji do dalszych działań strategicznych.

Metody monitoringu i ewaluacji

Warto zastosować poniższe metody badawcze:

- **Ankietowanie** Zbieranie danych od szerokiej grupy respondentów za pomocą kwestionariuszy, pozwalające określić częstotliwość występowania zjawisk, opinii i faktów.
- **Wywiady indywidualne i grupowe** Rozmowy z uczestnikami działań, przedstawicielami instytucji i mieszkańcami, umożliwiające pogłębione poznanie doświadczeń i ocen.
- **Obserwacje bezpośrednie** Monitorowanie zachowań, interakcji i przebiegu wydarzeń w naturalnym środowisku, pozwalające uchwycić dynamikę procesów integracyjnych.

- **Metody grupowe (np. hackathony, warsztaty, panele obywatelskie)**
Interaktywne formy zbierania opinii i odczuć, sprzyjające dialogowi, współtworzeniu rozwiązań i budowaniu zaangażowania.
- **Analiza dokumentacji** Przegląd istniejących raportów, statystyk, sprawozdań i materiałów projektowych w celu identyfikacji trendów i efektów działań.

Zaangażowanie partnerstwa

W proces monitorowania i ewaluacji powinna aktywnie uczestniczyć grupa partnerska, poszerzona o instytucje i organizacje odpowiedzialne za wdrażanie poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. W jej skład wchodzi przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji społecznych, lokalni liderzy oraz mieszkańcy.

Udział **szerokiego grona interesariuszy** umożliwia ocenę efektów strategii z wielu perspektyw, zwiększa transparentność działań, zapewnia zgodność z lokalnymi realiami oraz sprzyja budowaniu wspólnej odpowiedzialności.

Rekomendujemy organizację spotkań grupy projektowej z partnerami **co najmniej** raz w roku w okresie planowania zadań budżetowych.

10. Historia lokalnej strategii integracji

Partnerstwo pomiędzy Gminną Biblioteką Publiczną w Raszynie a Urzędem Gminy Raszyn zostało powołane z potrzeby odpowiedzi na rosnące wyzwania związane z integracją społeczną i wielokulturowością lokalnej społeczności. W obliczu dynamicznych zmian demograficznych, migracji i zróżnicowania kulturowego, konieczne stało się wypracowanie spójnych, systemowych działań wspierających budowanie wspólnoty mieszkańców.

Biblioteka, jako instytucja kultury, edukacji i informacji, odgrywa kluczową rolę w łączeniu osób o różnym pochodzeniu, doświadczeniu i języku. Poprzez swoją otwartą ofertę, dostępność i lokalne zakorzenienie, staje się przestrzenią sprzyjającą wzajemnemu poznaniu, dialogowi i współpracy. Partnerstwo z Gminą Raszyn umożliwia rozszerzenie tych działań na poziom strategiczny, instytucjonalny i społeczny.

W **Strategii Rozwoju Gminy Raszyn na lata 2022–2030** podkreślono, że instytucje kultury mają za zadanie stymulować lokalną aktywność, wzmacniać poczucie tożsamości i świadomości dziedzictwa, a także tworzyć przestrzeń do spotkań i dialogu między różnymi grupami społecznymi i wiekowymi. Lokalna strategia integracji społecznej wpisuje się w ten kierunek, nadając mu konkretny wymiar operacyjny.

Przystąpienie partnerstwa do międzynarodowego projektu LiBri, koordynowanego w Polsce przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, umożliwiło rozpoczęcie procesu tworzenia lokalnej strategii integracji w oparciu o europejskie standardy, dobre praktyki i doświadczenia innych samorządów. Projekt zakłada nie tylko opracowanie dokumentu, ale także jego wdrożenie w sposób partycypacyjny, angażujący mieszkańców i lokalne środowiska w duchu pracy zespołowej.

Strategia powstaje z perspektywą rozszerzenia partnerstwa o kolejne jednostki organizacyjne, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz aktywnych mieszkańców. Dzięki temu możliwe będzie inicjowanie i realizacja interdyscyplinarnych projektów społecznych, które sprzyjają zacieśnianiu więzi, budowaniu zaufania i wspólnemu podejmowaniu lokalnych wyzwań – także tych wynikających z różnorodności kulturowej, językowej i społecznej.

Lokalna strategia integracji społecznej Gminy Raszyn to nie tylko odpowiedź na aktualne potrzeby, ale także inwestycja w przyszłość wspólnoty, oparta na wartościach otwartości, tolerancji, współodpowiedzialności i wzajemnego szacunku.